

Corporate governance en het Koninklijk Huis

72

Corporate governance is al lang niet meer alleen van toepassing op beursgenoteerde ondernemingen of bepaalde non-profit sectoren. De overheid heeft corporate governance eveneens ontdekt. Met name de kernbegrippen transparantie en verantwoording afleggen kunnen tevens voor het Koninklijk Huis een nuttige functie vervullen.

In 2005 vierde Koningin Beatrix haar vijftienvingjarig ambtsjubileum. Op 31 januari 2007 hoopt zij 69 jaar te worden. 2005 zal voor de koningin een zwaar jaar zijn geweest want ze verloor dat jaar haar geliefde echtgenoot Prins Claus en mogelijk was dat voor de koningin aanleiding het koningschap voort te zetten in plaats van na het hoogtepunt van haar ambtsjubileum af te treden. Het is thans evenwel tijd dat Koningin Beatrix ruimte maakt voor haar zoon Kroonprins Willem-Alexander om haar taken als staatshoofd over te nemen. Het Nederlands Koninklijk Huis zou zich daarmee positief onderscheiden van het Engelse Koninklijk Huis.

In dit artikel zal geen pleidooi worden gehouden om à la de best practice bepalingen in de Code Tabaksblad met het staatshoofd een contract te sluiten voor een maximale periode dat periodiek na goed functioneren steeds, respectievelijk beperkt verlengd kan worden (vgl. best practice bepaling II.1.1 en de toelichting daarop voor bestuurders, respectievelijk best practice bepaling III.3.5 voor commissarissen). Men kan zich echter wel afvragen of anno heden het nog steeds vanzelfsprekend is dat ongeacht de ministeriële verantwoordelijkheid voor het doen en laten van het staatshoofd, het staatshoofd zelf transparantie en het afleggen van verantwoording lijkt tegen te houden of daar niet naar handelt. Prins Willem-Alexander, die in 2007 veertig jaar zal worden, heeft zich inmiddels vele jaren gedegen kunnen voorbereiden op het koningschap. Hij heeft zich tot specialist ontwikkeld op het gebied van waterhuishouding, vervult tal van inhoudelijke functies, bezit ruime bestuurlijke ervaring,

kent de wereld buiten Nederland op zijn duimpje door vele reizen en ontmoetingen met wereldleiders, groten der aarden en andere invloedrijke personen. Bovendien heeft hij met zijn echtgenote Maxima een gelukkig gezin opgebouwd, leidt hij zichtbaar een evenwichtig bestaan en geniet hij of in elk geval zijn echtgenote ruime populariteit bij de Nederlandse bevolking. Met andere woorden hij is klaar voor het koningschap en op zijn leeftijd en met zijn voorbereiding behoort hij niet langer proef te draaien, maar de grote veteraan met vijftienving dienstjaren die de zeventig jaar ras nadert, zonder verder dralen op te volgen.

Er is ook een alternatief scenario mogelijk. Groot-Brittannië laat zien dat zo'n scenario zelfs flink kan ontaarden. Koningin Elizabeth, inmiddels tachtig jaar oud, is sinds 1952 koningin van het Verenigd Koninkrijk en staatshoofd van Australië, Canada, Nieuw-Zeeland en tal van eilanden. Zij kan er kennelijk nog steeds niet genoeg van krijgen en haar zoon, The Prince of Wales, inmiddels 58 jaar oud, valt het wachten om moeder op te volgen zichtbaar zwaar. Of misschien acht moeder haar zoon daartoe wel niet geschikt. Hoe het ook zij, corporate governance wordt door het Koninklijk Huis in Groot-Brittannië wel op een heel aparte wijze ingevuld. Op zich is dat extra verrassend omdat Groot-Brittannië wel als kampioen op het gebied van corporate governance wordt gezien. De uitkomsten van de Commissies Hampel, Cadbury, Higgs, de Combined Code et cetera, dienen derhalve strikt te worden geïnterpreteerd en mede daarom is het mogelijk beter om niet te spreken van de Dutch discount, doch van de UK discount.

Ten slotte, afgezien van de troonsopvolging en niettegenstaande de formele staatsrechtelijke verantwoordelijkheid, zijn er tal van punten waarvan het de moeite waard zou zijn als het Koninklijk Huis daar zelf opening van zaken/transparantie over zou verschaffen (en niet alleen een huis-historicus): Waarom heeft Koningin Wilhel-

mina destijds geweigerd dat een vluchtelingenkamp in de buurt van Apeldoorn zou worden gebouwd (dat werd toen het kamp Westerbork waar de Duitse bezetters en vervolgens de Nederlandse overheid dankbaar gebruik van maakten)? Waarom heeft Koningin Juliana zoveel moeite gehad met het voltrekken van de doodstraf van na zorgvuldige rechtspleging veroordeelde Duitse oorlogsmisdadigers of dit zelfs geblokkeerd?

En ten slotte waarom wil Koningin Beatrix (informeel) zo graag duidelijk maken dat zij (anders dan minister Verdonk) er niet op staat dat moslim- en joodse geestelijken haar de hand drukken? Transparantie en verantwoording afleggen, moeten groeien, een aparte Code Tabaksblad voor het Koninklijk Huis is overbodig, maar laat Koning Willem-Alexander snel en op goede wijze een moderne invulling aan corporate governance geven. ■

M.L. Mock (interim-manager, senior juridisch adviseur en directeur van een adviesbureau te Amstelveen. Hij publiceert regelmatig o.a. op het gebied van corporate governance)